

Po tem je tudi na ceni pridobil; med leti 1830. do 1840. se je dobil oral mahú za 2—5 gold., zdaj se ga komaj dobí oral za 200 gold., in še več je vredno samo v šoti, kar se je mora odpraviti, da svet stanovito rodoviten postane.

Kako globoko je treba šoto odpraviti, pokaže povsod sam svet, namreč tako daleč, da se pride do blata, ki ni več prepleteno s koreninicami, in ki se na stran vrženo razvali. Izrezana osušena šota je dobra za kurjavo, se lahko prodá, povrne obilo stroške za rezanje in osušenje z vožnjo vred.

Na svet, po tej poti odkrit, treba je napeljati obilo prsti s cestnim blatom, ali, kar je najboljše, zidne šute, in do čevlja ga globoko prekopati ali preorati. Brez

dvoma bode tukaj drenaža na pravem mestu; ona bo odpeljala zakisano vodo iz zemlje in pot odpelala dohodu plodnega zraka v njo.

Tako pripravljen svet se utegne porabiti za njivo ali travnik; žita in zelišča vseh plemen rodijo dobro in hvaležno na njem, toda gnoja potrebuje enako drugemu svetu.

Namesti da bi rezali šoto, odpravljajo drugi nesejnili mah s požiganjem, in sejejo večidel ozimno rž ali ajdo; al pridelek nikakor ne povrne vrednosti sežgane šote, dela in semena. Zato bi bilo prav to potratno navado tem več odpraviti, ker s požiganjem se skoraj vedno poškoduje pridelek bližnjih, in se nadlegva vsa okolica s smrdljivim dimom. (Kon. prih.)

Pregled,

koliko brez vojskine doklade znašajo od vsacega goldinarja direktnih davkov doklade za deželne potrebe in za potrebe zemljiščine odveze v posameznih deželah našega cesarstva, in sicer:

V deželi	ktera ima □ milj vsega svetá	Rodovitne zemlje □ milj	Duš	Odstotki na goldinar davka	Za deželne stroške se po- trebuje goldinarjev	Za stroške zemljišne odveze goldinarjev	Skupaj goldinarjev	Doklade skupaj znašajo za enega človeka krajcarjev	Doklade skupaj znašajo za □ miljo goldinarjev
Česki	902.8	778	5,000.000	16	2,000.000	3,000.000	5,000.000	100	6427.9
Bukovini	181.6	176	590.000	65	86.000	700.000	786.000	120.15	4465.8
Dalmaciji	222.3	214	440.000	27½	150.000	—	150.000	3.4	700.9
Galiciji	1364.0	1185	5,000.000	66	745.000	5,000.000	5,745.000	115.0	4848.0
Goriški, Istri in Trstu	139	130	500.000	48	213.971	243.000	456.971	91.3	3515.1
Koroški	180	157	338.000	49	223.000	470.000	693.000	206	4413.9
Kranjski	174	164	460.000	40	231.000	624.000	855.000	185	5213.4
Moravski	386	372	2,000.000	17	914.000	2,000.000	2,914.000	145	7833.2
Avstrii dolnji	344.5	327	1,800.000	18	2,000.000	2,000.000	4,000.000	220	12232.4
Avstrii zgornji	208.5	189	720.000	32	750.000	1,000.000	1,750.000	244	9259.2
Salcburški	124.5	102	150.000	30	80.000	1,000.000	1,080.000	719.3	10588.2
Šlezki	89.5	89	480.000	19	189.000	278.000	467.000	97	5247.0
Štajarski	390	359	1,090.000	35	1,000.000	1,500.000	2,500.000	229.3	6963.6
Tirolski in Vorarlberški }	509.6	421	870.000	21½ 17	257.000	404.500	661.500	75.9	1571.2

Národno-gospodarske stvari.

Delo z rokami nasproti delu z mašinami.

Ali me ne bode jutri ali morebiti že danes spodrinila mašina? — tako se skrbno vprašuje delavec, in celó kadar zaspí, v sanjah sliši ropot kolés, ki gonijo mašine, in ki mu žugajo še ta košček kruha vzeti, ki ga danes ima?

In ta skrb ni prazna. Koliko delavcem so dandanes mašine res že vzele ves zaslužek! Fužine delajo z mašinami, kjer je prejšnja leta priden kovač sukal kladvo; mašine izdelujejo žeblice in igle, ki so jih poprej delali žebjarji (cvekarji); mizarjem so stružnice, rezbarice in druge mašine vzele mnogo zaslužka; mašine, ki izdelujejo pile, podkve, verige, kaveljne, šivanke, kopita, doge itd. so mnogim rokodelstvom snedle kruh; predilnice, kjer se po 50.000, pa tudi 100.000 vretenec suče, so brezštevilnim predicam in predivcem iz pridnih rok vzele vreteno. Mašine, ktere tkó, so vzele tkalcem delo in sto in sto tisoč tkalcev je ob zaslužek. Mašine, ktere same šivajo in pletó (štrikajo), vzele so šivaricam in

pleticam dela. Papirnice z mašinami so ustavile papirnice, kjer so pred le roké delale.

In kdo more že danes reči, kakošne druge mašine se bojo še iznašle, da namestujejo človeško rokó?

Tako vprašanje si stavi boječ rokodelec, in ker vidi, da znajdeb človeškega uma ne more ovirati, ker so na korist človeštvu, misli in misli, duhta in duhta, kako bi odvrnil od sebe še večo škodo in si vendar prislužil kaj kruha.

V tolažbo pridnim delavcem moremo to reči: če tudi so mašine dobrotljive znajdbe, vendar je meja, čez katero ne morejo seči, in meja, ktera mašinam kliče „stojte!“ je ta, da je mašine ondi konec, kjer se začne delo s premišljevanjem in svobodna umetnost.

Kakor pajek svojo pajčevino zmiraj enako prede, kakor čbela svoje celice zmiraj enako izdeluje, kakor lastovica svoje gnjezdo zmiraj enako zidari, tako mašina zmiraj le po istem kopitu dela. Človeška roka pa preminja in boljša svoje delo, ker um in pamet jo vodi v vsacem trenutku, da zmiraj kaj novega, kaj lepšega lahko stvari. Pri kmetijskih delih je prevdarka treba, ki ga nimajo mašine, — pri rokodelcih, kjer je pre-